

Migrantenvaders in de Pedagogische Civil Society

Een kwalitatief onderzoek naar de ervaringen van professionals over het bereiken en betrekken van migrantenvaders in cultuursensitieve opvoed initiatieven.

Bachelorthesis Pedagogische Wetenschappen (200600042)

Utrecht University

2019-2020

Auteurs: M. Stoker (6599354)
S. Özel (6930972)
Eerste lezer: J. Schöpping
Tweede lezer: C. Vissenberg
Datum: 19-06-2020

Abstract

Purpose and aim. To examine the experiences of professionals working in cultural sensitive parental support programmes, focused on a greater range and involvement of the migrant fathers. **Methods.** Semi-structured interviews were conducted with professionals (N=6) from different municipalities in the Netherlands. The following initiatives took part in this research: *Opvoeddebatten met migrantenvaders*, *Vadercentrum Adam*, *Weerbaar opvoeden*, *Wij ouders* and expertisecentrum *Pharos*. **Results.** Keyfigures seem to have a major role in reaching out to and motivating migrant fathers to take an active role in these initiatives, whilst they have a wide range of cultural knowledge of the fathers background to are able to meet the needs of these fathers. Finally, it seems that migrant fathers have a difficult time recognizing their role and their tasks as a father. The absence of their own father as a role model in their childhood could be a reason for this. Nevertheless, there seems to be a shift in the awareness of the role as a father in the second generation of migrant fathers. **Conclusion.** The current study shows that migrant fathers are already provided in a lot of their needs when it comes to parental support initiatives, but the use of keyfigures appear to be the major subject to be able to enlarge the involvement of and the reaching of these fathers.

Keywords: experiences in parental support, initiatives, migrant fathers, professionals

Ervaringen Professionals over het Bereiken en Betrekken van Migrantenvaders in
Cultuursensitieve Opvoed Initiatieven.

De opvoeding lijkt net zoals de rest van het gezinsleven steeds meer een individuele onderneming. In Nederland worden de gezinnen kleiner, meer moeders werken buitenshuis en mensen wonen vaker op afstand van hun familie. Dit omschrijft Micha de Winter (2011) in zijn boek 'verbeter de wereld, begin bij de opvoeding' als individualisering van de opvoeding. Door deze individualisering komt er steeds meer aandacht te liggen op het individu en het individuele gezin (Hilhorst & Zonneveld, 2013). De onderlinge sociale steun neemt hierbij steeds meer af bij burgers (Vreugdenhil, 2012). Dit komt overeen met het onderzoek van Van Egten, Zeijl, De Hoog, Nankoe en Petronia (2008), waarin ouders aangeven informele steun te missen. Ouders willen hun opvoedvragen bespreken met hun naasten, omdat dit hen herkenning en vergelijkingsmateriaal oplevert. Het helpt ouders ook hun problemen te relativeren waarbij zij concluderen dat hun 'problemen' eigenlijk normaal lijken te zijn (Van Egten et al., 2008).

Binnen de opvoeding is het belangrijk dat ouders sociale steun ervaren om bijvoorbeeld opvoedvragen of opvoedproblemen te bespreken (Barendrecht, De Winter, Van Beek, & Wijk, 2008; Van Egten et al., 2008). Door de Pedagogische Civil Society (PCS) te versterken worden ouders meer in hun eigen kracht gezet en kunnen ze vaker een beroep doen op henzelf en hun eigen omgeving (De Winter, 2008). Dit kan gedaan worden door ouders en medeopvoeders gezamenlijk in te zetten voor het grootbrengen van jeugdigen (Kesselring, De Winter, Horjus & Van Yperen, 2013). De term PCS is een aansluitend begrip, wat staat voor de samenwerkingen tussen ouders en verschillende opvoeders aan de opvoeding van kinderen (De Winter, Knoops, Levering & Pieper, 2008). Binnen een sterke PCS vullen opvoeders elkaar zoveel mogelijk aan (Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling & Raad voor de Volksgezondheid & Zorg, 2009) en bestaat er bij burgers de bereidheid om binnen het eigen sociale netwerk de verantwoordelijkheid rond het opvoeden van kinderen te delen (Snijder, 2015; Kesselring et al., 2013; De winter, 2008; Centrum voor Jeugd en Gezin, 2011). Onder opvoedingsondersteuning wordt verstaan; het bieden van steun aan ouders in hun opvoeding, door middel van het geven en delen van informatie, het geven van voorlichtingen en het bieden van informele sociale steun (Hirasing, Talma & Kobussen, 2010). In Nederland wordt er veel gewerkt met soortgelijke opvoedondersteunende programma's om de PCS te versterken (De Vreede, 2013).

Lang niet alle gezinnen die opvoedingsondersteuning nodig blijken te hebben, worden bereikt door deze programma's (Asscher, Hermanns, Dekovic, 2008; Leseman, Fahrenfort, Hermanns, & Klaver, 2008). In Nederland lijkt er een niet-gevulde behoefte

aan opvoedingsondersteuning te spelen, met name bij ouders die te maken hebben met meerdere risicofactoren, zoals ouders met een migratieachtergrond (Asma, 2017). Gezinnen met een migratieachtergrond zijn kwetsbare gezinnen die niet goed genoeg worden bereikt door PCS initiatieven. Het aanbod sluit vaak niet goed aan bij wat deze specifieke doelgroep nodig heeft (Bellaart, 2013). Dit komt omdat zij vaak in een achterstandspositie verkeren, de taal niet goed beheersen en een culturele kloof ervaren met de Nederlandse samenleving. Een gebrek aan interculturele vaardigheden belemmert een optimale ondersteuning van migrantengezinnen (Bellaart, 2013). Juist in stressvolle situaties zoals immigratie, heeft sociale steun een positief effect op de kwaliteit van opvoeden en het welzijn van de ouders (Kotchick, Dorsey & Heller, 2005; Turney & Kao, 2009). Daarbij komt kijken dat in niet-westerse culturen een gezamenlijke verantwoordelijkheid heerst voor het opvoeden van de kinderen, door bijvoorbeeld de betrokkenheid van zussen, tantes of oma's (Rogoff, 2003).

Daarnaast lijken sekseverschillen in de opvoeding van migrantengezinnen een belangrijke rol te spelen wanneer zij deelnemen aan initiatieven gericht op opvoedingsondersteuning (Pels, Distelbrink & Postma, 2009). Zo blijkt er een verschil te zijn tussen vaders en moeders in de tijd die zij besteden aan de zorg voor kinderen. Vanaf 1975 tot 2005 zijn de taken in Nederland tussen man en vrouw sterk verdeeld. Vrouwen zorgen merendeels voor de kinderen en het huishouden, de mannen zorgen voor brood op de plank. In 2005 besteden moeders gemiddeld 6,7 uur aan de zorg voor de kinderen, voor de vaders is dit slechts 2,8 uur. Dit is meer dan de helft van de tijd (Merens, Hartgers & Den Brakel, 2012). Echter, lijkt het erop dat er een verschuiving plaatsvindt in de taken. Mannen zorgen meer voor het huishouden en de kinderen en de vrouwen verrichten steeds meer betaalde arbeid (Merens et al., 2012). Een belemmerende factor in de verdeelde taken binnen de opvoeding is echter de onzekerheid van veel vaders over hun zorgcapaciteiten (Tavecchio & Bos, 2011).

Deze sekseverschillen spelen zich ook af in migrantengezinnen. De inbreng van migrantenvaders in de opvoeding lijkt minder groot dan die van autochtoon Nederlandse vaders (Distelbrink, Geense & Pels, 2005; Pels et al., 2009). Dit komt doordat migrantenvaders een sterkere voorkeur lijkt te hebben voor een sekse specifieke rolverdeling. Taken als zorgen voor de kinderen worden door migrantenvaders 3,5 keer zo vaak als vrouwenzaken beschouwd in vergelijking met autochtone Nederlandse vaders (Distelbrink et al., 2005). Toch blijkt uit het onderzoek dat adolescenten die zich door hun vader gesteund voelen beter in staat zijn om zich in maatschappelijke contexten buiten het gezin sociaal te gedragen. Tevens blijkt dat een positieve opvoeding door vaders samen hangt met een verminderde kans op latere depressies bij vrouwelijke adolescenten (Tavecchio, 2006).

De individualisering van de samenleving, de rolverdeling in sekse en het beperkte bereik van migrantenvaders leiden tot de volgende onderzoeksvraag: "Hoe ervaren professionals het bereiken en betrekken van migrantenvaders met betrekking tot cultuursensitieve opvoed initiatieven?". Het doel van dit onderzoek is daarom ook om de ervaringen van de professionals binnen de volgende initiatieven te onderzoeken; *Opvoedebatten met migrantenvaders*, *Vadercentrum Adam*, *Weerbaar opvoeden*, *Wij ouders* en expertisecentrum *Pharos*.

Methode

Onderzoeksdesign

Dit onderzoek is een kwalitatief onderzoek dat zich richt op de ervaringen van professionals in het bereiken en betrekken van migrantenvaders, met betrekking tot cultuursensitieve opvoed initiatieven. Er wordt gebruik gemaakt van de Grounded Theory methode, deze is theorievormend en hierbij wordt het mogelijk gemaakt om na dataverzameling theorie te ontwikkelen (De Boer, 2011; Charmaz & Belgrave, 2019). Daarnaast biedt kwalitatief onderzoek de mogelijkheid om de betekenis te achterhalen die professionals verlenen aan het bieden van opvoedondersteuning aan migrantenvaders. Deze manier van onderzoek wordt gebruikt om nauwkeurig de ervaringen van professionals te achterhalen. Het doel van het onderzoek is het achterhalen van ervaringen van professionals over het bereiken en betrekken van migrantenvaders ervaren in cultuursensitieve initiatieven. De resultaten van dit kwalitatieve onderzoek zullen volgens kwalitatief onderzoek worden weergegeven door een woordelijke beschrijving van de verkregen data (Reulink & Lindeman, 2005).

Er zal gebruik worden gemaakt van semi-gestructureerde interviews. Interviews zorgen ervoor dat er diepgang en begrip gecreëerd kan worden over bepaalde gedragingen en sociale verschijnselen (Kvale, 2008). Semi-gestructureerde interviews zijn afgenomen omdat deze bijdragen aan het flexibel verzamelen van gegevens. Dit houdt in het dat de initiële gespreksonderwerpen (topics) en de vragen vooraf zijn opgesteld maar de hoeveelheid subonderwerpen, de precieze formulering en de volgorde vragen staan hierbij niet vast (Hijmans & Kuypers, 2007). De topiclijst is te vinden in bijlage 1. De onderzoekers dienen daarom met een open houding het interview aan te gaan en flexibel om te gaan met de antwoorden van de respondenten en hun reacties hierop. Hierdoor wordt speling en eigen inbreng van zowel de respondent als de onderzoeker mogelijk gemaakt, waardoor er eventueel van de vragen afgeweken kan worden zodra er andere belangrijke inzichten naar voren komen.

Respondenten

Het is voor de initiatieven een voorwaarde dat deze cultuursensitief zijn. Er is hierbij gekeken naar het doel en de inhoud van de trainingen. Daarnaast is het een voorwaarde dat er in ieder geval vaders aanwezig zijn bij de trainingen en dat er aandacht wordt besteed aan opvoedondersteuning. Door middel van gebruik van het eigen netwerk van de onderzoekers, zoekresultaten op onder andere LinkedIn en Google en doorverwijzingen van andere professionals, zijn de onderzoekers terecht gekomen bij de initiatieven die gebruikt zijn voor dit onderzoek. Voor de zoekopdrachten op Google zijn de volgende termen gebruikt; *migrantenvaders, niet-westerse vaders, migrantenouders, opvoedondersteuning, cultuursensitief, initiatieven, trainingen en bijeenkomsten*. Alle respondenten zijn professionals die betrokken zijn bij opvoedondersteunende initiatieven gericht op migrantenvaders. De respondenten leiden bijeenkomsten, geven voorlichtingen en trainingen voor vaders. Initiatieven die aansluiten bij de onderzoeksvraag zijn vanaf eind maart 2020 via e-mail of LinkedIn benaderd met de vraag of zij open stonden voor een medewerking. Ook hebben een aantal organisaties en initiatieven de onderzoekers in contact gebracht met personen die beter aansloten bij de onderzoeksvraag. Hierdoor wordt er gebruik gemaakt van de sneeuwbalsteekproef (Morling et al., 2018). De professionals zijn onderdeel van verschillende organisaties door Nederland.

Tabel 1

Overzicht respondenten

Respondenten	Geslacht	Initiatief	Methode
R1	M	Vadercentrum Adam	1
R2	M	Expertisecentrum Pharos	1
R3	V	Weerbaar opvoeden	2
R4	M	Opvoeddebatten	1
R5	M	Wij ouders + Eaststars	1
R6	M	Weerbaar opvoeden	1

Noot. De methode van afname: Telefonisch (1), via videobellen van Microsoft Teams (2)

In eerste instantie waren migrantenvaders beoogd als respondenten. Helaas was dit niet haalbaar na de maatregelen van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM, 2020) rondom het coronavirus. Hierdoor hebben de interviews telefonisch moeten plaatsvinden, waardoor het bereiken van de migrantenvaders moeilijker werd door een eventuele taalbarrière. Tevens beaamden een aantal initiatiefnemers dat het niet mogelijk was om de migrantenvaders telefonisch te interviewen. Hierdoor is er voor gekozen om enkel de professionals te interviewen en hen te bevragen.

Dataverzameling

In verband met het coronavirus en de maatregelen die door het RIVM (2020) vastgesteld zijn om verdere verspreiding te beperken, hebben de interviews telefonisch of via Microsoft teams plaatsgevonden. Door telefonische en digitale interviews zijn geografische afstanden niet aan de orde en respondenten hebben meer anonimiteit (Mahfoud, Ghandour, Ghandour, Mokdad, & Sibai, 2015). De interviews zijn met toezegging van de respondenten opgenomen door middel van een audiorecorder. Opname apparatuur zorgt ervoor dat de onderzoeker een goed onderscheid kan maken tussen wat belangrijk is en wat uitgesloten kan worden (Nordstrom, 2015). Voorafgaand aan de interviews is er gebruik gemaakt van informed consent, deze is te vinden in bijlage 2. Respondenten zijn op de hoogte gebracht van huidig onderzoek en hen is de keuze geboden om deel te nemen aan de interviews (Morling et al., 2018).

Data analyse

De interviews die zijn afgenomen bij de respondenten zijn getranscribeerd met behulp van Nvivo (2019). De getranscribeerde interviews zullen door beide onderzoekers apart gestructureerd worden, gericht op hun eigen deelvraag. Aansluitend zijn de zes transcripties door beide onderzoekers open en axiaal gecodeerd om vervolgens de onderzoeksdata te analyseren. De open codes zijn gearceerd volgens de volgende open codes; *de behoeftes van de migrantenvaders, de opvoedondersteuning binnen de initiatieven, evaluatiepunten binnen de trainingen, sleutelfiguren, aansluiting vinden bij de migrantenvaders en ervaringen van de professionals*. Er is gebruik gemaakt van een codeboom met axiale codes, deze axiale codes worden toegelicht als hoofdthema's in de resultatensectie.

Validiteit en betrouwbaarheid

Om ervoor te zorgen dat de data zo transparant mogelijk wordt geanalyseerd, zijn de transcripties door beide onderzoekers gelezen en gecodeerd om de betrouwbaarheid te waarborgen (Migchelbrink, 2014). Echter, de betrouwbaarheid van het onderzoek is niet volledig omdat de vragen die gesteld worden aan professionals anders geïnterpreteerd en begrepen kunnen worden (Morling et al., 2018). De onderzoekers hebben geprobeerd om dit tegen te gaan door middel van het geven van een zo duidelijk

mogelijke uitleg. Verder hebben de onderzoekers een open houding aangenomen tijdens de interviewafnames (Boeije & Bleijenbergh, 2019). Dit is gedaan door open vragen te stellen, stiltes te laten vallen en geen sturende vragen te stellen. Doordat de data is opgenomen met audiorecorder is de validiteit gewaarborgd. Het terugluisteren van de data zorgt voor het aselectief kunnen kijken naar de data zonder dat het een vertekening van de resultaten geeft. De externe validiteit is niet nagestreefd omdat de onderzoeksgroep doelgericht is samengesteld en dus niet generaliseerbaar is voor andere onderzoeksgroepen (Hijmans & Kuyper, 2007).

De betrouwbaarheid van het onderzoek komt tevens ten goede wanneer de onderzoekssituatie een zo goed mogelijk beeld geeft van hoe het er aan toe gaat in de praktijk (Boeije & Bleijenbergh, 2019). Echter, door het coronavirus hebben de onderzoekers problemen ondervonden, omdat er geen mogelijkheid was om de interviews persoonlijk af te nemen om zo zelf een beeld te creëren over hoe de initiatieven te werk gaan.

Resultaten

In dit onderzoek staan de ervaringen van professional centraal over het bereiken en betrekken van migrantenvaders met betrekking tot cultuursensitieve opvoed initiatieven. Het doel van het onderzoek is het bekijken in hoeverre de huidige initiatieven migrantenvaders bereiken en betrekken. Om antwoord te geven op de onderzoeksvraag en deelvraag zijn er respondenten geïnterviewd (N=6). De resultaten worden besproken aan de hand van volgende thema's op basis van de topiclijst: *ervaring van de professional, behoeftes van migrantenvaders en informele sociale steun*. Tevens worden de resultaten besproken aan de hand van de sterke verbanden vanuit de interviews. Deze hoofdthema's geven de onderzoeker inzicht en bieden een leidraad bij het vinden van terugkerende patronen binnen dit onderzoek.

Bereiken van migrantenvaders. Wanneer werd gevraagd naar het bereiken van de migrantenvaders gaven alle respondenten aan dat de moskee één van de belangrijkste plekken is om migrantenvaders te bereiken. De moskee is een ontmoetingsplek voor de vaders die meerdere keren per week wordt bezocht. Respondent 4 licht toe: *"Voor veel vaders is de moskee eigenlijk hun tweede huis, daar vinden ze veel steun van anderen. Van jongs af geven de vaders aan de professionals aan dat ze al in de moskee komen en dat voelt dus vertrouwd aan"*. Daaropvolgend benoemden een aantal respondenten dat sleutelfiguren belangrijk zijn om vaders te kunnen werven voor de trainingen van het initiatief. Sleutelfiguren voor de initiatieven kunnen contact leggen met de vaders en kunnen hen een actief hulpaanbod aanbieden. De sleutelfiguren blijken vaak bekenden van de vaders te zijn, zoals uit de moskee of

actieve inwoners vanuit hun omgeving (bijvoorbeeld uit het buurthuis of school). Respondent 3 geeft aan: "*Professionals moeten uit hun cocon komen en naar de gezinnen toe gaan. Daar heb je meer zicht op hun situaties.*" Het is belangrijk om voor het initiatief een groot netwerk te hebben wanneer je moeilijk bereikbare doelgroepen wilt bereiken. Tevens werden door de respondenten ook de praktische moeilijkheden van het bereiken van migrantenvaders onder de aandacht gebracht. Drie van de zes respondenten gaf aan dat de migrantenvaders vaak kostwinners zijn en daardoor tot laat werken. Om deze migrantenvaders te bereiken achten zij het belangrijk dat de initiatieven volgens hen flexibel en beschikbaar zijn in de avonden.

Handvatten. In het interview met respondent 2 komt naar voren dat hij professionals traint op cultuursensitief werken en biedt hier handvatten voor aan. Deze handvatten hebben volgens respondent 2 betrekking op het niveau van waarden binnen de communicatie. Dit is belangrijk wanneer je aansluiting wilt vinden en je bijvoorbeeld de vaders wilt betrekken. Respondent 2: "*Respect is niet cultuurgebonden en deze waarden zijn belangrijk. Op het niveau van waarden kun je wederkerigheid en gezamenlijkheid creëren en op basis daarvan bied je een betere interventie aan*". De professionals krijgen concrete do's en dont's aangereikt binnen de initiatieven: 'waar begin je, hoe begin je, hoe ga je door, waar en hoe eindig je'. De vaders die deelnemen aan de trainingen geven een terugkoppeling over de invloed van de aangereikte tools op hun professionele houding. Professionals lijken hierdoor beter te weten hoe ze bepaalde onderwerpen zoals hierboven genoemd, moeten aanpakken zonder vaders een aangevallen gevoel te geven.

Rol in de opvoeding. De helft van de respondenten gaven aan dat er aandacht moet worden besteed aan het verschil in generaties tussen migrantenvaders. Er is volgens hen een duidelijk verschil in migrantenvaders tussen generaties. Respondent 2, die trainingen voor cultuursensitief opvoeden geeft, benoemde dat "*In landen met een collectivistische cultuur is er een duidelijke rolverdeling tussen vader en moeder*". Daarnaast geeft het merendeel aan dat de opvoeding binnen de nieuwe generaties migranten steeds meer aandacht krijgt. Deze professionals zien dat de vaders zoekende zijn naar hun rol binnen de opvoeding van hun kind. Bovendien benoemen dezelfde professionals het ontbreken van een rolmodel voor vaders als waarschijnlijke oorzaak, immers was hun eigen vader ook niet of nauwelijks betrokken bij hun opvoeding. Zo omschreef respondent 4, die een groot bereik aan migrantenvaders heeft: "*Maar echt in de meeste gevallen, durf ik te zeggen dat 70-80% niet weten wat hun rol is in de opvoeding. Echt absoluut niet*".

Binnen het initiatief van respondent 3, waar al reeds veel migrantenouders bij betrokken zijn, vinden professionals het belangrijk dat ouders met elkaar in contact

blijven over opvoeding en dat zij bij elkaar blijven na de training. Dit doen zij expliciet door vaders te werven door sleutelfiguren. Dezelfde respondent licht toe: *"We willen echt een toevoeging zijn voor de PCS, dus netwerken van opvoeders"*. Veelal hebben de vaders na de trainingen nog onderling contact. Dit is volgens de respondent een gevolg van de sleutelfiguur die als het ware fungeert als een bemiddelaar voor de vaders. Alle respondenten geven aan dat het doel van de initiatieven erop is gericht om bewustzijn te creëren bij de migrantenvaders over hun rol in de opvoeding.

Sociale controle. Met betrekking tot de sociale kring en sociale steun die vaders ontvangen, lichtte twee respondenten toe dat de sociale controle binnen collectivistische culturen hoger blijkt te zijn. Deze sociale controle zorgt volgens hen voor onderlinge verbondenheid en het gezamenlijk opvoeden. Zo omschreef respondent 1, professional binnen een initiatief met een groot bereik aan migrantenvaders, dat het opvoeden binnen de Oosterse samenleving door iedereen samen wordt gedaan: *"Die ouders zijn daaraan gewend. Een spreuk uit Marokko zegt bijvoorbeeld; 'een kind wordt door het hele dorp opgevoed'. Iedereen heeft sociale controle en hier in Nederland is het individualistisch. Je kan bijvoorbeeld iemand anders zijn kind niet aankomen, niet bemoeien en veel allochtonen hebben daar moeite mee"*. Volgens respondent 4 lijken tevens mensen uit het land van herkomst gewend te zijn om elkaar te helpen. In Nederland blijkt deze geboden hulp aan elkaar beperkt te zijn. Dit beoogt respondent 4 te doorbreken met zijn initiatief door te leren om gezamenlijk op te voeden.

Conclusie

De onderzoeksvraag van dit onderzoek luidt "Hoe ervaren professionals het bereiken en betrekken van migrantenvaders met betrekking tot cultuursensitieve opvoed initiatieven?". Het doel van dit onderzoek is om de ervaringen van de professionals binnen vijf initiatieven te onderzoeken. Dit is onderzocht aan de hand van semi gestructureerde interviews (N=6) met professionals uit verschillende opvoed ondersteunende initiatieven gericht op migrantenvaders. Uit voorgaande onderzoeken kwam naar voren, dat de opvoeding in Nederland steeds meer een individuele onderneming is geworden, waardoor onderlinge sociale steun voor ouders niet meer vanzelfsprekend is. Daarnaast bleek uit voorgaand onderzoek dat er een niet-gevulde behoefte is aan opvoedingsondersteuning onder ouders met een migratieachtergrond (Asma, 2017). Een belangrijk aandachtspunt in deze behoeftes is de seksuele rolverdeling in de zorg voor de opvoeding van het kind. Het doel van dit onderzoek was daarom het onderzoeken wat de ervaringen zijn van professionals in het bereiken en betrekken van migrantenvaders met betrekking tot cultuursensitieve opvoed initiatieven. In de deelvragen is een onderscheid gemaakt tussen de huidige aansluiting van de initiatieven

en de verbetering van deze aansluiting wat betreft het bereiken en betrekken van migrantenvaders. De belangrijkste thema's die in deze interviews naar voren kwamen, komen hieronder aan bod.

Huidig onderzoek toont aan dat de onderzochte initiatieven allemaal gebruik maken van sleutelfiguren. Deze sleutelfiguren leggen contact met de vaders en bieden voor de initiatieven een actief hulpaanbod aan. De sleutelfiguren blijken vaak bekenden van de vaders te zijn, zoals uit de moskee of actieve inwoners vanuit hun omgeving (bijvoorbeeld uit het buurthuis of school). Er manifesteert zich echter ook een verschil in het gebruik van de desbetreffende sleutelfiguren binnen de initiatieven. De initiatieven die momenteel nauwelijks gebruik maken van sleutelfiguren bereiken over het algemeen genomen minder vaders en ondervinden moeite met het betrekken van de vaders. Terwijl de initiatieven die actief gebruik maken van sleutelfiguren een groter bereik hebben betreft migrantenvaders.

Tevens komt uit dit onderzoek naar voren, dat er een onderscheid wordt gemaakt tussen de vaardigheden binnen de opvoeding van eerste en tweede generatie migrantenvaders. Volgens huidig onderzoek manifesteert dit verschil zich door het vaak ontbreken van een mannelijk rolmodel in de eigen jeugd van eerste generatie migrantenvaders. Daarbij komt kijken dat in collectivistische culturen de man-vrouw taken duidelijk zijn verdeeld en als gevolg de man zich meer op de achtergrond houdt in de opvoeding (Distelbrink et al., 2005; Pels et al., 2009). Doordat migrantenvaders zich meer op de achtergrond houden weten zij vaak niet hoe ze bepaalde onderwerpen bespreekbaar kunnen maken in de opvoeding van hun kinderen (Tavecchio & Bos, 2011). Echter, tweede generatie migrantenvaders die zijn opgegroeid in Nederland zijn meer bekend met de Nederlandse cultuur en de manier van opvoeden. Waardoor het bespreken van bepaalde onderwerpen hen wat makkelijker afgaat en zij zich steeds meer bewust worden van hun rol in de opvoeding (Pels et al., 2009).

Daarnaast blijkt uit huidig onderzoek dat de migrantenvaders veelal uit collectivistische culturen komen. In collectivistische culturen heerst er een bepaalde sociale controle die zorgt voor een gevoel van verbondenheid en gezamenlijk opvoeden (Rogoff, 2003). De sociale controle is het gevolg van bredere sociale netwerken van de migrantenvaders. Hierdoor doen de vaders sneller een beroep op steun vanuit sociale informele kringen in plaats van steun vanuit formele kringen (Pels et al., 2009). De initiatieven die deel uit maken van dit onderzoek, zijn dankzij de sleutelfiguren een onderdeel van de sociale informele kringen van de migrantenvaders. De reeds bredere sociale netwerken van migrantenvaders hebben een positieve invloed op het vergroten van de PCS.

In de inleiding van huidig onderzoek is er ingegaan op drie verschillende factoren wat betreft het bereiken en betrekken van migrantenvaders; individualisering van de samenleving, rolverdeling in sekse en het beperkte bereik van migrantenvaders. Het blijkt te kloppen dat migrantenvaders behoefte hebben aan sociale steun van elkaar. Zij worden hierin voorzien door in dialoog te gaan tijdens de trainingen van de initiatieven met andere migrantenvaders. Er komt naar voren dat migrantenvaders, door bepaalde verwachtingen en rolverdelingen uit de collectivistische cultuur, onbekend zijn met hun eigen rol in de opvoeding. Wat hun rol in de opvoeding betreft, lijken migrantenvaders nog zoekende. Tenslotte wordt beaamd dat het bereiken van migrantenvaders wordt vergroot indien initiatieven voldoende gebruik maken van sleutelfiguren.

Discussie

Uit de resultaten bleek dat sleutelfiguren een belangrijk onderwerp zijn om meer vaders te bereiken en betrekken. Deze resultaten borduren voort op het onderzoek van Ponzoni en Distelbrink (2016) die aantonen dat informele werkers, vrijwilligers zijn die - vaak binnen etnische gemeenschappen - thema's bespreekbaar maken in groepsverband. Informele werkers worden ook wel sleutelpersonen genoemd. Het hebben van eenzelfde etnische achtergrond van de sleutelfiguren zou kunnen verklaren waarom zij een groter bereik kunnen bewerkstelligen. Dit kan komen doordat zij meer overeenkomsten hebben met de vaders, waardoor het contact laagdrempeliger wordt. Dit laagdrempelige contact zorgt voor vermindering in het wantrouwen en geeft de mogelijkheid om een vertrouwensrelatie op te bouwen (Bellaart, 2013).

Een andere opvallende bevinding is dat er een duidelijk verschil naar voren komt in gedachten en betrokkenheid tussen migrantenvaders van verschillende generaties. Deze resultaten hangen samen met een eerdere studie die uitwijst dat migrantenvaders in hun jeugd een hiërarchische relatie hadden met hun eigen vader (Distelbrink et al., 2005). De sociale leertheorie van Bandura (1977) beaamt dat deze relatie met hun vader kan worden overgedragen op hun eigen kinderen door middel van modellering. Volgens Bandura (1977) leren mensen via de interacties die men heeft met anderen in de sociale context. Door het observeren van het gedrag van anderen leren mensen gelijke gedragingen te ontwikkelen. Dit kan een verklaring zijn voor de onwetendheid van de vaders over hun rol en hun mindere mate van betrokkenheid.

Zoals verwacht in de inleiding vindt er een verandering plaats in de zorg die mannen besteden aan de opvoeding (Merens et al., 2012). De tweede generatie wil deze afstandelijke relatie niet meer met hun eigen kinderen (Pels, Ketner & Naber, 2012). Dit komt overeen met de data verkregen uit huidig onderzoek. Daarbij worden deze bevindingen bevestigd door het onderzoek van Pels en collega's (2012), waarin wordt benoemd dat vaders binnen de band met hun kind meer open willen praten, meer

aandacht willen geven en minder streng willen optreden. Aan de andere kant vinden ze het ook belangrijk om traditionele waarden over te brengen, zoals respect tonen naar anderen. Ze willen dit alles combineren en een eigen manier van opvoeden ontwikkelen (Pels et al., 2012).

Uit het onderzoek komen een aantal implicaties naar voren die hieronder worden besproken. De resultaten geven weer dat vaders door mindere mate aan betrokkenheid niet weten wat hun rol is binnen de opvoeding. Daarnaast hebben ze moeite met het bepalen van hun rol in de opvoeding. Volgens Pels et al. (2009) is er bewustwording nodig om uiteindelijk gedrag te kunnen veranderen. Indien vaders zich niet bewust worden van hun rol binnen de opvoeding, zullen ze tevens bepaalde onderwerpen niet bespreekbaar maken en zal het gedrag van de vaders niet veranderen (Pels et al., 2009). Deze resultaten bevestigen het standpunt dat het dat werken aan het bewustzijn van de rol van vaders in de opvoeding van essentieel belang is voor het manifesteren van daadwerkelijke gedragsverandering.

Een aansluitend punt hierop komt voort uit het feit dat blijkt dat vaders het lastig vinden om bepaalde onderwerpen bespreekbaar te maken. Dit terwijl uit de resultaten naar voren komt dat vaders hier juist wel behoefte aan hebben. Dit resulteert zich in dat de motivatie van vaders afneemt om deel te nemen aan de trainingen. Hierdoor blijkt uit de resultaten en eerder onderzoek dat het van essentieel belang is om vaders inspraak te geven in de onderwerpen, met als doel dat vaders gemotiveerd blijven om deel te nemen aan de trainingen (Distelbrink, Halane, Mehrnaz, Naber & Pels, 2015). Door de vaders inspraak te geven met betrekking tot de onderwerpen, kan dit hun empowerment bevorderen, ook wel eigen kracht genoemd. Empowerment op individueel niveau gaat over kracht van binnenuit, hieronder vallen bijvoorbeeld empoweren van eigen kwaliteiten en het ontwikkelen van verschillende soorten vaardigheden, zoals zelfvertrouwen en zelfbewustzijn (Jacobs, Braakman & Houweling, 2005). Al met al zouden ze dus meer zelfvertrouwen krijgen en zelfbewust zijn over wat nu precies hun rol is binnen de opvoeding. Als gevolg van deze inspraak en empowerment zal tevens ook de PCS worden vergroot (De Winter, 2008).

De laatste implicatie sluit zich aan bij bovenstaande implicaties en is gericht op het samenvoegen van de krachten van de initiatieven en sleutelfiguren uit de wijk. Dit zorgt ervoor dat beide partijen (formeel en informeel) specifieke kennis en toegang verkrijgen die voor de andere partij nuttig zou kunnen zijn om ouders beter te ondersteunen. Bij informele werkers (sleutelfiguren) zijn dit onder andere het vertrouwen dat zij van ouders genieten, de herkenbaarheid, taal, nabijheid en een gedeelde positie. Bij formele werkers (professionals) is het juist de professionele kennis die soms nodig is om problemen te kunnen oplossen, de macht om in te grijpen als het nodig is, de

toegang tot andere hulp die mogelijk van belang is en de toegang tot kennis die van belang kan zijn (Ponzoni en Distelbrink, 2016). De resultaten uit dit onderzoek wijzen erop dat vaders worden gemotiveerd en meer bespreekbaar kunnen maken wanneer er gebruik wordt gemaakt van sleutelfiguren. De sleutelfiguren uit dit onderzoek komen uit dezelfde cultuur en weten hoe ze vaders moeten benaderen en bereiken. Vaders lijken hierdoor beter te kunnen worden benaderd. Wanneer er cultuursensitief wordt gewerkt voelen vaders zich meer begrepen door de professional (Van der Veen, Schrijvers & Redout, 2003). Ook voor eventuele verdere ontwikkeling van gedragsmatige problemen is het van essentieel belang om cultuursensitief te werk te gaan (Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming, 2020). Al met al wijst dit erop dat het van belang is dat initiatieven intensiever gebruik maken van sleutelfiguren om vaders te bereiken.

Uit huidig onderzoek komen krachten en limitaties naar voren. De kracht van deze studie bevindt zich in dat dit de eerste stap is naar eventuele doorontwikkeling. Behoeftes van personen blijven bewegen waardoor het belangrijk is om continu in bewuste staat te verkeren over de aansluiting met de behoeftes om tot gedragsverandering te kunnen komen (Kloek, van Lenthe, van Nierop, Schrijvers, & Mackenbach, 2006). Daarnaast zijn de verschillende perspectieven van de respondenten ook een kracht van huidig onderzoek. Te denken valt aan specifieke handvatten voor het cultuursensitief werken. Deze worden belicht vanuit het perspectief van een gediplomeerde trainer en ervaringsverhalen van sleutelfiguren zelf.

De lezer moet er rekening mee houden dat deze studie gebaseerd is op een beperkte steekproef, dit vanwege de maatregelen rondom het coronavirus (RIVM, 2020). Voorafgaand aan huidig onderzoek werd beoogd verschillende migrantenvaders te interviewen over hun behoeftes in de initiatieven. Als gevolg van deze maatregelen hebben de onderzoekers de doelgroep van het onderzoek moeten aanpassen en beperken naar professionals. Door de beperking in steekproef was het niet mogelijk om een behoefteonderzoek te doen naar migrantenvaders. Daarnaast was het tevens niet mogelijk om een onderscheid te maken in de verschillende generaties migrantenvaders, hoewel uit het onderzoek van Pels et al. (2009) naar voren komt dat er een duidelijk verschil is in eerste en tweede generatie migrantenvaders. Onder de tweede generatie migrantenvaders ontstaat langzamerhand steeds meer aandacht en oog voor de opvoeding van hun kind.

Vervolgonderzoek zou zich daarom kunnen richten op de behoeftes van migrantenvaders vanuit hun eigen standpunt en het onderscheid in verschillende generaties migrantenvaders.

Referenties

- Asma, J. (2017). De aansluiting van consultatiebureaus bij de behoeften van ouders gericht op opvoedingsondersteuning: een verkennend onderzoek binnen de gemeente Dordrecht. Geraadpleegd van <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/357362>
- Asscher, J. J., Hermanns, J. M. A., & Dekovic, M. (2006). Determinants of need for support in families with young children. *Journal of Children's Services, 1*, 22-35.
- Asscher, J., Hermann, J., & Dekovic, M. (2008). Behoeftte aan opvoedingsondersteuning van ouders van jonge kinderen. *Pedagogiek, 28*, 114-127.
- Bailey, D.B., Simeonsson, R.J. (1988). Assessing needs of families with handicapped infants. *The Journal of Special Education, 22*, 117-127.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological review, 84*, 191.
- Barendrecht, J. M., De Winter, M., De Beek, K. W. H., & De Wijk, B. J. (2008). *Versterken van de village. Preadvies over gezinnen en hun sociale omgeving*. Den Haag: Raad voor de Maatschappelijke Ontwikkeling.
- Bellaart, H. (2013). *Opvoeden doen we samen. Laagdrempelige opvoedondersteuning in multi-etnische wijken*. Geraadpleegd van <https://www.kis.nl/sites/default/files/bestanden/Publicaties/Forum-opvoeden-doen-we-samen.pdf>
- Blokland, T. (2008). *Ontmoeten doet ertoe*. Rotterdam: Vestia.
- Boeije, H. (2014). *Analyseren in kwalitatief onderzoek*. Amsterdam: Boom Uitgevers.
- Boeije, H. & Bleijenbergh, I. (2019). *Analyseren in kwalitatief onderzoek*. Amsterdam: Boom uitgevers.
- De Boer, F. (2011). De Grounded Theory Approach: een update. *Kwalon, 16*, 25-33. Geraadpleegd van <https://research.vumc.nl/ws/files/817023/281008.pdf>
- Bucx, F. (2011). *Gezinsrapport 2011: een portret van het gezinsleven in Nederland*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Centrum van Jeugd en Gezin (2011). *De rol van de Centra voor Jeugd en Gezin bij versterking van de pedagogische civil society*. Handreiking voor gemeenten.
- Charmaz, K., & Belgrave, L. L. (2019). Thinking about data with grounded theory. *Qualitative Inquiry, 25*, 743- 753. doi:10.1177/1077800418809455
- Dekovic, M., & Pels, T. (2006). Opvoeding in vijf etnische groepen in Nederland. In T. Pels & W. Vollebergh (red.). *Diversiteit in opvoeding en ontwikkeling. Een overzicht van recent onderzoek in Nederland (pp. 33-46)*. Amsterdam: Aksant.
- Distelbrink, M., Geense, P., & Pels, T. (2005). *Diversiteit in vaderschap. Chinese, Creools-Surinaamse en Marokkaanse vaders in Nederland*. Assen: Van Gorcum.

- Distelbrink, M., Halane, S., Mehraz, A., Naber, P., & Pels, T. (2015). *Opvoeddebatten met migrantenvaders Een methodiekbeschrijving en -onderbouwing*. Geraadpleegd van <https://www.verwey-jonker.nl/doc/jeugd/5249-Opvoeddebatten-met-migrantenvaders-web.pdf>
- Van Egten, C., Zeijl, E., De Hoog, S., Nankoe, C., & Petronia, E. (2008). *Gezinnen van de Toekomst. Opvoeding en Opvoedingsondersteuning*. Den Haag: E-Quality.
- Fisher, D., & Gruescu, S. (2011). *Children and the Big Society. Backing communities to keep the next generation safe and happy*. London: ResPublica.
- Hausman, A. J. (2002). Implications of evidence-based practice for community health. *American Journal of Community Psychology, 30*, 453-467.
doi:10.1023/A:1015345321658
- Hermanns, J. M. A. (2007). *Opvoeden en opgroeien: een visie achter het beleid*. In V. P.A.H. Lieshout, V. D. M..S.S. Meij, & D. J.C.I. Pree (editors), *Bouwstenen voor betrokken jeugdbeleid* (blz. 21-49). (WRR verkenningen; Nr. 15). Amsterdam: Wetenschappelijke Raad voor het Jeugdbeleid/Amsterdam University Press.
- Hijmans, E., & Kuyper, M. (2007). *Het halfopen interview als onderzoeksmethode*. In: Lucassen P. L. B. J., Olde Hartman, T. C. (ed.) *Kwalitatief onderzoek: Praktische methoden voor de medische praktijk*. Houten: Bohn Stafleu & Van Loghum.
- Hilhorst, P., & Zonneveld, M. (2013). *De gewoonste zaak van de wereld: Radicaal kiezen voor de pedagogische civil society*. Den Haag: Raad voor maatschappelijke ontwikkeling.
- Hirasing, R. A., Talma, H., & Kobussen, M. (2010). *Zakwoordenboek Jeugd*. Amsterdam: Reed Business.
- Jacobs, G., Braakman, M., & Houweling, J. (2005). *Op eigen kracht naar gezond leven. Empowerment in de gezondheidsbevordering: concepten, werkwijzen en onderzoeksmethoden*. Utrecht: Universiteit voor Humanistiek.
- Kesselring, M., De Winter, M., Horjus, B., & Van Yperen, T. (2013). Allemaal opvoeders in de pedagogische civil society. Naar een theoretisch raamwerk van ander paradigma voor opgroeien en opvoeden. *Pedagogiek, 33*, 5-20.
- Kloek, G. C., Van Lenthe, F. J., Van Nierop, P. W. M., Schrijvers, C. T. M., Mackenbach, J. P. (2006). Stages of change for moderate-intensity physical activity in deprived neighborhoods. *Preventive Medicine, 43*, 325-331.
doi:10.1016/j.ypmed.2006.05.003
- Kotchick, B. A., Dorsey, S., & Heller, L. (2005). Predictors of parenting among African American single mothers: Personal and contextual factors. *Journal of Marriage and Family, 67*, 448-460. doi:10.1111/j.0022-2445.2005.00127.x

- Ladan, A. (1985). *De betekenis van de vader: Psycho-analytische visies op het vaderschap*. Meppel: Boom.
- Lamb, M. E. (1998). Vaders. Een inleidend overzicht. *Kind en Adolescent*, 19, 1-12. doi:10.1007/BF03060674
- Leseman, P. P. M., Fahrenfort, M., Hermanns, J. M. A., & Klaver, A. W. (2008). *De experimenten opvoedingsondersteuning: leermomenten en toekomstperspectieven. Samenvatting van de onderzoeksresultaten en aanbevelingen*. Amsterdam/Den Haag: SCO-Kohnstamm Instituut / B & A Groep Beleidsonderzoek en -Advies.
- Lieshout, H. (2010). *Zicht op kwetsbare burgers*. Utrecht: Algemene sociale wetenschappen.
- Mahfoud, Z., Ghandour, L., Ghandour, B., Mokdad, A. H., & Sibai, A. M. (2015). Cell phone and face-to-face interview responses in population-based surveys: how do they compare? *Field Methods*, 27, 39-54. doi:10.1177/1525822X14540084
- Majdandžić, M., Möller, E., Bögels, S. M., & Van den Boom, D. C. (2011). Verschillen tussen vaders en moeders in de relatie tussen opvoedingsgedrag en sociale angst van hun kinderen. *Pedagogiek*, 31, 11-28.
- McCloskey, L. (2011). *A systematic review of parenting interventions to prevent child abuse tested with RTC designs in high income countries*. Pretoria: Sexual Violence Research Initiative. Geraadpleegd van <http://www.svri.org/sites/default/files/attachments/2016-04-13/systematicreviewParent.pdf>
- Merens, A., Hartgers, M., & Den Brakel, M. (2012). *Emancipatiemonitor 2012*. Den Haag/Heerlen: Sociaal en Cultureel Planbureau/Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Migchelbrink, F. (2014). *Handboek praktijkgericht onderzoek. Zorg, welzijn, wonen en werken*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Morling, B., Carr, D., Heger Boyle, E., Cornwell, B., Correll, S., Crosnoe, R., Freese, J., & Waters, M. C. (2018). *Research methods*. Custom edition voor Universiteit Utrecht. Norton.
- Mortelmans, D. (2009). *Handboek kwalitatieve onderzoeksmethoden*. Den Haag: Acco.
- Nederlands Jeugdinstituut. (2020). *Ouderschap en opvoeden*. Geraadpleegd van <https://www.nji.nl/nl/Opvoeden-Achtergronden-Definitie/Opvoeding>
- Nordstrom, S. N. (2015). Not so innocent anymore: making recording devices matter in qualitative interviews. *Qualitative Inquiry*, 21, 388-401. doi:10.1177/1077800414563804
- Nvivo 12 [Computer Software]. (2019). Geraadpleegd van <https://myworkplace.uu.nl/>

- Paquette, D. (2004). Theorizing the father-child relationship: Mechanisms and developmental outcomes. *Human Development*, 47, 193-219.
doi:10.1159/000078723
- Pels, T., Distelbrink, M., & Postma, L. (2009). *Opvoeding in de migratiecontext. Review van onderzoek naar de opvoeding in gezinnen van nieuwe Nederlanders*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Pels, T., Ketner, S., & Naber, P. (2012). *Een vader is meer dan 100 meesters: Versterken van vaderschap in Amsterdam*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut/
Kenniswerkplaats Tienplus.
- Ponzoni, E., & Distelbrink, M. (2016). *Opvoedondersteuning in de multi-etnische wijk. Verbindingen tussen wijkteams en informele ondersteuners*. Utrecht: Kennisplatform Integratie en Samenleving. Geraadpleegd
<https://www.kis.nl/sites/default/files/bestanden/Publicaties/informele-zorg-opvoedondersteuning-in-multi-etnische-wijk.pdf>
- Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO) & Raad voor de Volksgezondheid & Zorg (RVZ). (2009). *Investeren rondom kinderen*. Den Haag: RMO/RVZ.
- Ranzijn, E. (2006). Het voeren van een selectie-interview. *TandartsPraktijk*, 27, 654-658.
doi:10.1007/BF03072900
- Reulink, N., & Lindeman, L. (2005). *Kwalitatief Onderzoek. Participerende observatie*. Nijmegen: Radboud Universiteit.
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (2020). *Coronavirussen*. Geraadpleegd van
<https://www.rivm.nl/coronavirus>
- Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming (2020). *Omgaan met migrantengezinnen*. Geraadpleegd van <https://richtlijnenjeugdhulp.nl/samen-beslissen-over-passende-hulp/omgaan-met-diversiteit/omgaan-met-allochtone-gezinnen/>
- Rogoff, B. (2003). *The cultural nature of human development*. Oxford: University press.
- Snijder, M. (2015). *Samen om het kind – een sterke basis*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Speetjens, P., Van der Linden, D., & Goossens, F. (2009). *Kennis over opvoeden: De vragen van ouders, het aanbod van de overheid en de mogelijkheden van de markt*. Utrecht: Trimbos-instituut. Geraadpleegd van
<https://www.trimbos.nl/docs/1d8c2cbd-31f5-4005-a486-a95eb916b3ff.pdf>
- Tavecchio, L. W. C. (2006). Het relatieve belang van vaders en moeders in de opvoeding. *Kind en Adolescent Review*, 13, 116-118. Geraadpleegd van
https://www.researchgate.net/profile/Louis_Tavecchio/publication/28647814_Het_relatieve_belang_van_vaders_en_moeders_in_de_opvoeding/links/546227970cf2837efdafef58.pdf

- Tavecchio, L. W. C., & Bos, H. (2011). Inleiding op het themanummer 'Vaderschap, rol van vaders in de opvoeding van kinderen in diversiteit in vaderschap'. *Pedagogiek*, *1*, 3-10. doi: 10.5117/PED2011.1.TAVE
- Turney, K., & Kao, G. (2009). Assessing the private safety net: Social support among minority immigrant parents. *The Sociological Quarterly*, *50*, 666-692. doi:10.1111/j.1533-8525.2009.01157.x
- Van Dale. (2020). *Woordenboek*. Utrecht: Van Dale Uitgevers.
- Van der Veen, E., Schrijvers, C., & Redout, E. (2003). *Bewijs voor verschil?* Geraadpleegd van http://www.zonmw.nl/fileadmin/upload/31369/publicatie_bewijs_van_verschil.pdf
- De Vreede, G. (2013). *Voorkomen is beter dan genezen. Een onderzoek naar twee projecten die de pedagogische civil society willen versterken*. Geraadpleegd van <http://dspace.library.uu.nl/handle/1874/279223>
- Vreugdenhil, M. (2012). *Nederland participatieland? De ambitie van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en de praktijk in buurten, mantelzorgrelaties en kerken*. Amsterdam: Vossiuspers UvA.
- De Winter, M., Koops, W., Levering, B., & Pieper, M. (2008). *Opvoeding als spiegel van de beschaving*. Amsterdam: SWP.
- De Winter, M. (2008). *Het moderne van kindermishandeling*. In: W. Koops, B. Levering & M. de Winter (red.). *Opvoeding als spiegel van de beschaving*. Amsterdam: SWP.
- De Winter, M. (2011). *Verbeter de wereld, begin bij de opvoeding. Vanachter de voordeur naar democratie en verbinding*. Amsterdam: SWP.
- Yip, K. (2000). The community care movement in mental health services. *International Social Work*, *43(1)*, 33-48.
- Van Yperen, T., & Stam, P. M. (2010). *Opvoeden versterken. Onafhankelijk advies in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten*. Den Haag: VNG.
- Zeeman, M., Hermanns, J., Hoffenaar, P., Grootens-Tecla, M., & Alberts, J. (2007). De behoefte aan opvoedingsondersteuning op Curaçao. Een onderzoek onder opvoeders met kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar. *Pedagogiek*, *27*, 119-134. Geraadpleegd van https://www.aup.nl/journal_downloads/pedagogiek/marieke_zeeman,_jo_hermanns,_peter_hoffenaar,_margareth_grootens-tecla__jantina_alberts,_de_behoefte_aan_opvoedingsondersteuning_op_curacao.pdf
- Zimmerman, M. A. (2000). Empowerment theory. Psychological, organizational and community levels of analysis. In J. Rappaport & E. Seidman (Eds.), *Handbook of Community Psychology* (pp. 43-63). New York, NY: Kluwer Academic/ Plenum Publishers.

Zwirs, B. W. C., Burger, H., Schulpen, T. W. J., Wiznitzer, M., Fedder, H., & Buitelaar, J. K. (2007). Prevalence of psychiatric disorders among children of different ethnic origin. *Journal of Abnormal Child Psychology*, *35*, 556-566.
doi:10.1007/s10802-007-9112-9

Bijlage 1 topiclijst

Kennismaking

1. Kunt u kort iets vertellen over het initiatief en de doelgroep waar u mee werkt?

Ter verduidelijking en inleidend in het initiatief waar de professional werkt en voor het scheppen van een helder beeld over zijn/haar positie in de initiatieven.

Ervaringen van professional

2. Wat is de visie van de organisatie gericht op het bieden van opvoedingsondersteuning aan deze doelgroep?

Een belangrijk onderdeel van de opvoeding is de visie op de opvoeding om het huidige jeugdbeleid zo goed mogelijk te kunnen ondersteunen. De visie van zowel de professionals als de opvoeders laat zien waar zij voor staan en hoe zij dit toepassen in de praktijk (Hermanns, 2007).

3. Hoe ervaart u als professional het bereiken van migrantenvaders in het initiatief?

Van Dale (2020) omschrijft het begrip ervaren als het leren door dingen mee te maken en het bekwaam worden door dingen te ondervinden. Met professionals worden bedoeld mensen die werken aan het opbouwen van maatschappelijke steunbronnen voor anderen (Yip, 2000; Lieshout, 2010; Zimmerman, 2000). Professionals hebben een belangrijke rol bij de totstandkoming van nieuwe sociale normen door de bereidheid bij burgers aan te wakkeren zich voor elkaar in te zetten. Professionals kunnen door groepssessies in plaats van individuele sessie werken aan het faciliteren van contact tussen opvoeders (Fisher & Gruescu, 2011).

4. Kunt u kort toelichten hoe er rekening wordt gehouden met cultuurverschillen?

Over het algemeen verschillen de culturen van de migrantenvaders van elkaar en ook de dominante cultuur. Hierdoor kan er sprake zijn van moeilijkheden die zich ook uiten in de opvoeding en is het belangrijk om deze te achterhalen (Eldering, 2014). Naar verwachting gaan de initiatieven goed om met de verschillende culturen en de interviews vragen uit op welke manier dit gedaan wordt. Daarnaast kunnen de initiatieven verschillen in hun manier van omgang. Dit onderzoek biedt mogelijkheid om deze verschillen te vergelijken en kijken naar welke manier werkt.

5. Waar zou het initiatief in kunnen verbeteren om meer aansluiting te kunnen vinden bij de migrantenvaders?

Lang niet alle gezinnen worden bereikt die opvoedingsondersteuning nodig blijken hebben (Asscher et al., 2008; Leseman et al., 2008). Er is een opvallende niet- vervulde behoefte aan opvoedingsondersteuning, met name bij ouders die te maken hebben met meerdere risicofactoren, zoals ouders met een migratieachtergrond. Mogelijke verklaringen zijn onvoldoende bekendheid met het aanbod of de onwetendheid van de

ouders, maar tevens het niet aansluiten van het aanbod bij de concrete behoeften en leefwereld van veel ouders (Asma, 2017). Opvoedingsondersteuning is effectiever indien er aansluiting wordt gevonden bij de vragen en problemen die ouders zelf ervaren. Het kennen van deze vragen en problemen is daarom erg belangrijk (Zeeman, Hermanns, Hoffenaar, Grootens-Tecla & Alberts, 2007).

Doorvragen binnen deze topic zouden kunnen zijn;

- Wat denkt u dat migrantenvaders nodig hebben om zich meer aan te kunnen sluiten bij de initiatieven?
- Wat voor verschillende culturen zijn er bij uw initiatief?
- Waarom denkt u dat hier verbeterpunten zijn voor het initiatief?

Behoeftes van migrantenvaders

6. Hoe zien migrantenvaders over het algemeen hun rol binnen het gezin/de opvoeding vanuit uw ervaring?

Binnen de opvoeding is er ook een verschil tussen de rol van vader en moeder in het gezin. Uit onderzoek van Lamb (1998) blijkt dat vaders de voorkeur geven aan fysieke activiteiten en wilde spelletjes, terwijl moeders zich meer bezighouden met de verzorging en opvoeding van het kind. Een observatieonderzoek van Majdandžić, Möller, Bögels & Van den Boom (2011) sluit zich hierbij aan en geeft als mogelijke verklaring dat de vader-kindrelatie voornamelijk activerend van aard is, dit zou kinderen stimuleren om een actieve, competitieve en zelfstandige houding aan te nemen in de buitenwereld (Paquette, 2004). Wanneer de bemoeienis van vader binnen de opvoeding toeneemt, zal dit een positief effect hebben op de cognitieve en sociale ontwikkeling van het kind en tevens een buffer vormen tegen separatieangst en angst voor het onbekende (Ladan, 1985).

Het onderzoek van Majdandžić et al. (2011) laat zien dat vaders zich niet alleen willen bemoeien met de fysieke activiteiten, maar ook met de opvoeding van het kind.

7. Wat is kenmerkend voor de opvoeding van migrantenvaders? Hierbij valt te denken aan de positieve en negatieve punten die binnen het initiatief naar voren komen?

Onder opvoeden wordt verstaan dat ouders hun kind begeleiding bieden bij zijn ontwikkeling met als doel dat het kind zelfstandig kan meedoen aan de samenleving (Nederlands Jeugdinstituut, 2020). Iedere ouder kijkt anders aan tegen de manier hoe je kan opvoeden, hoe een kind zich ontwikkelt en stellen andere doelen binnen de opvoeding (Bucx, 2011). Opvoeden gebeurt op meerdere vlakken, kinderen hebben namelijk ook te maken met andere personen die betrokken zijn bij de opvoeding. Hierbij valt te denken aan familieleden, leerkrachten en betrokken professionals (Blokland, 2010). Binnen niet-westerse opvoed culturen bestaan opvoedingssituaties waar

'extended families' heel normaal zijn. Onder extended families verstaan we grote gezinnen, waarbij meerdere generaties samen in een huis wonen, dus waarbij er veel informele steun is. Er is een gezamenlijk verantwoordelijkheid voor het opvoeden van de kinderen, bijvoorbeeld door oudere broers of zussen (Rogoff, 2003).

8. Op welk gebied zou het initiatief volgens u zich nog beter kunnen ontwikkelen om nog beter aan te sluiten bij de behoeftes van de migrantenvaders?

Om de behoeftes van de migrantenouders te achterhalen is er gebruik gemaakt van de Family Needs Survey (Bailey, 1988). De vragenlijst is oorspronkelijk voor ouders met een gehandicapt kind, maar Asscher, Hermann & Dekovic (2006) geeft aan dat deze ook te gebruiken is voor gezinnen die met niet-gehandicapte kinderen. Er is gewerkt met één van de zes soorten steunbehoefte, namelijk 'gezins- en sociale steunbehoefte' (Bailey, 1988). Deze vragen zijn als inspiratie gebruikt voor het opstellen van de interviewvragen over behoeftes. Dit is gedaan door de vragenlijst door te nemen en te kijken naar vragen die aansluiten en passend zijn bij dit onderzoek. Aan de hand van die vragen is er een koppeling gemaakt naar het opstellen van de interviewvragen.

Doorvragen op de interviewvragen binnen dit topic item zijn- welke onderwerpen hebben vaders veel vraag naar tijdens de evaluatie? - wanneer zijn er binnen uw training evaluatie momenten en waarom zijn deze zo gekozen?

Opvoeding

9. Zijn er onderwerpen over opvoeding waar vanuit vaders veel vraag naar is? In het onderzoek van Speetjens, Van der Linden & Goossens (2009) blijkt dat de behoefte aan opvoedingsondersteuning hoger is bij migrantenouders. Echter, er blijkt dat migrantenouders het reguliere aanbod van opvoedingsondersteuning mislopen. Volgens Asscher et al. (2006) zou dat kunnen komen doordat het huidige aanbod van de opvoedingsondersteuning niet passend is binnen de leefwereld van migrantenouders. Echter, de verklaring vanuit het onderzoek van Deković & Pels (2006) is dat migranten ouders twijfelen om gebruik te maken van het reguliere aanbod. Dit komt onder andere doordat zij zich niet gerespecteerd, bedreigd of zelfs onbegrepen voelen. Ondanks er veel moeite wordt gestoken om vaders te includeren in trainingen zijn voornamelijk moeders de meerderheid in trainingen. Goed georganiseerde ouder trainingen kunnen de ontwikkeling van het kind positief beïnvloeden, kindermishandeling verminderen en indien beide ouders meedoen, kan het ouderlijke conflicten verminderen (McCloskey, 2011).

10. Kunt u iets vertellen over evaluatiemomenten met vaders? Bijvoorbeeld hoe zij de geboden opvoedingsondersteuning ervaren?

Naar evaluatiemomenten van de initiatieven zal gevraagd worden omdat op die manier helder gemaakt kan worden waar de initiatiefnemers en/of migrantenvaders tegenaan lopen, zodat daar in de toekomst rekening mee gehouden kan worden om de effectiviteit van het initiatief te waarborgen (Hausman, 2002).

Opties om op bij deze topic door te vragen zijn;

- Waarin merkt u het verschil in de rol van vaders binnen de opvoeding, ten opzichte van moeders?
- Waar hebben vaders behoefte naar om meer te weten betreft de opvoeding van hun kind?
- Hoe denkt u dat deze aansluiting zich gaat ontwikkelen binnen uw initiatief?

Sociale steun

11. Hoe zien de sociale netwerken van de migrantenvaders eruit waar zij op kunnen terugvallen wat betreft de opvoeding?

Onder pedagogische civil society wordt de bereidheid van burgers om de verantwoordelijkheid voor het grootbrengen van kinderen te delen verstaan, zowel binnen hun eigen netwerk als binnen het algemene publieke domein. Dit wordt gedaan in de vorm van zowel informele sociale steun als informele sociale controle (Kesselring et al., 2013). (Mede) opvoeders kennis op laten doen van elkaar, zorgt voor een betere inschatting van elkaars handelen. Dit resulteert op lange termijn voor kansen voor het ontstaan van netwerken en sociaal kapitaal. Dit zijn hulpbronnen die mogelijk maken om doelen te bereiken die ze zonder deze contacten niet hadden kunnen bereiken (Kesselring et al., 2013; Blokland, 2008).

12. Hoe kan het initiatief ervoor zorgen dat vaders nog meer in hun kracht worden gezet m.b.t. sociale steun?

Investerings in de eigen kracht van ouders ondersteund door sociale netwerken en beter gebruikt en versterking hiervan, zorgt voor het voorkomen van onnodig beroep op eerste en tweedelijnszorg (van Yperen & Stam, 2010). De geïnterviewde professionals geven bijeenkomsten waarin dit naar voren komt. Binnen dit onderzoek zal er worden gekeken naar een manier hoe deze bijeenkomsten verbeterd kunnen worden, om de migrantenvaders nog beter te ondersteunen. In de interviews zal er onder andere worden gevraagd hoe de eigen kracht van de vaders met betrekking tot de sociale steun verbeterd kan worden. Daarnaast is de onderliggende van gedachten van dit onderzoek om sociale steun van de vaders te verhogen, door middel van het verbeteren van de initiatieven. Opties om door te vragen zijn:

- Hoe zijn de vaders aan dit sociale netwerk gekomen?
- In hoeverre merkt u dat vaders behoefte hebben aan sociaal netwerk?

- Hebben vaders meer behoefte aan sociaal netwerk dan moeders? En waarom?
- Wat wordt er vanuit het initiatief gedaan om vaders te ondersteunen m.b.t. sociale steun?
- In hoeverre maken vaders gebruik van de sociale steun die het initiatief biedt?

Bijlage 2 informed consent

Opening van het interview

Om te beginnen willen wij u hartelijk bedanken dat u vandaag tijd heeft gemaakt en de moeite heeft genomen om door ons geïnterviewd te worden. Door COVID-19 vindt dit interview nu via telefonisch/skype/Microsoft team plaats, omdat wij het niet verantwoordelijk achten om het interview persoonlijk af te nemen. Zoals wij eerder met u hebben besproken zijn wij 2 premaster studenten aan de Universiteit van Utrecht en nemen wij deze interviews af voor ons onderzoek. Dit onderzoek gaat over het achterhalen van de behoeftes van professionals en migrantenvaders die onderdeel zijn van initiatieven gericht op opvoedingsondersteuning. Hiervoor nemen wij bij verschillende initiatieven interviews af, dit doen wij om te kijken wat de mening/ideeën zijn van verschillende professionals over hoe de opvoedondersteuning op dit moment vorm wordt gegeven en of deze eventueel verbeterd kan worden. Met uw toestemming zou ik graag dit interview willen opnemen door middel van een audio-recorder, zodat ik het interview later correct kunnen uitwerken. Al de gegevens en informatie die we verkrijgen vanuit dit interview, zal geheel anoniem worden verwerkt in ons onderzoek. Gaat u akkoord met het feit dat wij het interview opnemen? Zo ja, dan zouden wij graag nu willen beginnen met de vragen die we voor u hebben. Zo niet, dan bedank ik u voor uw tijd.

Afsluiting interview

Om af te sluiten wil ik u bedanken dat u de tijd heeft genomen om geïnterviewd te worden. Wanneer u behoefte heeft om vragen te stellen of toevoegingen te geven aan dit interview, dan willen wij dat u weet dat daar de mogelijkheid voor is. U kunt contact met ons opnemen via de mail of via het telefoonnummer waarmee u bereikt bent. Verder wil ik u er nogmaals attenderen op het feit dat dit interview geheel anoniem zal worden verwerkt. Uw naam en/of andere persoonlijke gegevens zullen niet worden verwerkt in het onderzoek. Zoals aan het begin van het interview is aangegeven en met uw toestemming zijn er audio-opnames gemaakt van dit interview, ik vind het belangrijk om u daar nogmaals van op de hoogte te stellen. Als laatste wil ik u nogmaals bedanken voor uw medewerking aan ons onderzoek.